

รายงานผลการพิจารณาของ กสม. ที่สำคัญในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๘
ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คำนำ

การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ตลอดจนการทำหน้าที่ดังกล่าว ทุกภาคส่วนได้ตระหนักและรับรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังคงเกิดขึ้น และมีปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนในมิติใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามกาลเวลา กสม. ได้ดำเนินงานมาถึงชุดที่ ๓ แล้ว การดำเนินงานที่ผ่านมา กสม. ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและคณะรัฐมนตรี ในการรับมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปพิจารณาดำเนินการจนเกิดผลสำเร็จด้วยดี แต่อย่างไรก็ตาม กสม. ยังหวังว่าจะได้มีการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ในโอกาสครบรอบการสถาปนาองค์กร ปีที่ ๑๕ กสม. ได้จัดทำสรุปรายงานผลการพิจารณาของ กสม. ที่สำคัญในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้ภาคส่วนต่างๆ ได้รับทราบต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

	หน้า
๑. รายงานที่ ๑๖๑-๑๙๓/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีคำร้องที่มีการกล่าวอ้างว่ามีการกระทำทารุณ และการปฏิบัติหรือ การลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑
๒. รายงานที่ ๓๑๔/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ กรณีผู้ประกอบการการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตไม่ได้รับความเป็นธรรม จากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓
๓. รายงานที่ ๓๖๖/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรณีผู้ได้รับผลกระทบ จากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองปี ๒๕๕๓ อ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ในการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐบาล	๔
๔. รายงานที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า บริษัท ราชบุรีอาหารสัตว์ จำกัด ชักชวนให้ร่วมลงทุนทำให้มีภาระหนี้สินจำนวนมาก	๖
๕. รายงานที่ ๖๘๓ - ๗๒๔/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิในการจัดการที่ดินและป่า กรณีประชาชนร้องเรียนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐอ้างคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๖๔ /๒๕๕๗ และฉบับที่ ๖๖/๒๕๕๗ ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๘
๖. รายงานที่ ๗๘๕/๒๕๕๘ เรื่อง ขอให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีกล่าวอ้างว่าพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๔ วรรคสาม กระบสิทธิมนุษยชน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๑๐
๗. รายงานที่ ๘๑๙ - ๘๓๐/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายและสิทธิเด็กและสตรี กรณีขอให้ตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชนชาวโรฮิงญาที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย	๑๓
๘. รายงานที่ ๘๘๓/๒๕๕๘ เรื่อง การเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๖
๙. รายงานที่ ๑๐๕๘/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศ สงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อประชาชนและส่งผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง	๑๘
๑๐. รายงานที่ ๖๓๓ - ๖๕๒/๒๕๕๘ เรื่อง เสรีภาพในการชุมนุมที่ส่งผลกระทบต่อ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สินสิทธิการเลือกตั้ง และเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระหว่างการชุมนุม ทางการเมือง กรกฎาคม ๒๕๕๖ - พฤษภาคม ๒๕๕๗	๒๐

๑. รายงานที่ ๑๖๑-๑๙๓/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีคำร้องที่มีการกล่าวอ้างว่ามีการกระทำทารุณ และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องจำนวนมากได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กระทำการทารุณ ปฏิบัติหรือลงโทษที่ไร้มนุษยธรรม เช่น การควบคุมตัวเพื่อบังคับให้ยอมรับสารภาพแลกกับอิสรภาพ การทำร้ายร่างกายหรือกระทำทารุณขณะอยู่ในการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ เช่น การใช้ถูกพลาสติกครอบศีรษะ การเตะ ชก ต่อย ทบตี การขังในห้องมืด การสอบปากคำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน การข่มขู่ การซื้อตัดด้วยไฟฟ้า ฯลฯ การไม่ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติศาสนกิจในระหว่างถูกควบคุมตัว เป็นต้น

๑.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยพิจารณาคำร้องในลักษณะเดียวกันมาแล้วตามรายงานผลการตรวจสอบเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยได้เสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง ๕ ด้าน กล่าวคือ มาตรการด้านกฎหมาย ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านการเยียวยา พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะนโยบายต่อรัฐบาลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการกระทำในลักษณะที่เป็นการทารุณหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นการสร้างเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามที่ได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อนุสัญญาการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพิ่มเติมต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรกำชับให้กับเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือมาตรการการแก้ไขปัญหาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยเสนอไว้ตามรายงานฯ ที่ ๒๗๕ - ๓๐๘/๒๕๕๓ และรายงานฯ ที่ ๖๗ - ๘๙/๒๕๕๕ โดยเฉพาะมาตรการด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและมาตรการด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนในพื้นที่และลดเงื่อนไขที่อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

(๒) หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรประสานความร่วมมือจากแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐประจำจังหวัดให้เป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจร่างกายและจัดทำบันทึกการตรวจร่างกายไว้เป็นหลักฐานก่อนเพื่อแสดงความโปร่งใส โดยดำเนินการก่อนที่จะมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบไปที่หน่วยของทหาร

(๓) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรมควรเร่งรัดการอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เพื่อป้องกันการทารุณและการลงโทษและการปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษยหรือลดทอนความเป็นมนุษย์ อย่างครอบคลุมและครบถ้วนตามหลักการของอนุสัญญาทั้งสองดังกล่าว

(๔) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรร่วมกันพัฒนาระบบการเข้าเยี่ยมสถานที่ซึ่งทำให้บุคคลเสื่อมเสียซึ่งอิสรภาพเพื่อป้องกันการทรมานและการลงโทษและการปฏิบัติอย่างทารุณ

(๕) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดให้มีการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงเกี่ยวกับสาระสำคัญและข้อพึงปฏิบัติในส่วนของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ ไปแล้วหลายครั้ง และจะประสานความร่วมมือกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะหน่วยปฏิบัติการ หน่วยงานด้านการข่าว เพื่อให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

(๖) คณะรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต ควรให้ความสำคัญในเรื่องการช่วยเหลือเยียวยาด้านจิตใจแก่ครอบครัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การซ้อมทรมาน เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและบรรเทาปัญหาความไม่ไว้วางใจที่อาจมีต่อเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ รับทราบผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม และให้กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลการดำเนินการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๙ รับทราบผลการดำเนินการของกระทรวงกลาโหม โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ได้ปฏิบัติตามมาตรการด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและมาตรการด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ มาตรการรักษาความปลอดภัย และความโปร่งใสที่สามารถตรวจสอบได้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ดำเนินโครงการคลายทุกข์ต้นทาง โครงการเครือข่ายอำนวยความสะดวกเป็นธรรมภาคประชาชน KEADILAN CENTER เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในระดับพื้นที่ และได้ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบตามกรอบอำนาจหน้าที่และให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือกำกับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนใต้ให้ถือปฏิบัติในการส่งตัวผู้ต้องสงสัยไปยังโรงพยาบาลของรัฐประจำจังหวัด เพื่อให้แพทย์ตรวจร่างกายไว้เป็นหลักฐานก่อนสอบปากคำ กระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ร่วมกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) จัดฝึกอบรมเทคนิคการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานเกี่ยวกับการทรมานฯ ให้กับแพทย์ตามแนวทางของพิธีสารอิสตันบูล โดยในปี ๒๕๕๙ จะร่วมกันพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ที่ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเตรียมการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอยู่ระหว่างการจัดอบรมเผยแพร่ความรู้ เพื่อเป็นมาตรการป้องกันไม่ให้มีการทรมานและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมในเรือนจำ จัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่และการใช้ชีวิตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่

จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยศูนย์ปฏิบัติการตำรวจภาคใต้ได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ารับการฝึกอบรมตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับสาระสำคัญและข้อพึงปฏิบัติในส่วนของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ และกระทรวงสาธารณสุขได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือเยียวยาด้านจิตใจมาอย่างต่อเนื่อง

๒. รายงานที่ ๓๑๔/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ กรณีผู้ประกอบการการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องในนามชมรมผู้ประกอบการบริการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และเป็นตัวแทนชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า เจ้าหน้าที่รัฐบังคับใส่เสื้อธุรกิจบริการบริเวณหน้าหาดหัวเกาะภูเก็ต ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียค่าใช้จ่ายให้เช่า หมอนวดชายหาด หิ้วของขายหน้าหาด ร้านอาหาร รถตุ๊กๆ แท็กซี่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ให้เช่า เรือหางยาว เรือลากرم เรือเร็ว และเจ็ตสกี สูญเสียอาชีพโดยฉับพลัน การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้า ไม่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้ชี้แจง การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคม และเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดภูเก็ตอย่างรุนแรง

๒.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าประเด็นต้องตรวจสอบว่า การจัดระเบียบการประกอบอาชีพของเจ้าหน้าที่รัฐกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า กรณีตามคำร้องเป็นการจัดระเบียบตามนโยบายของรัฐ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม แต่การจัดระเบียบนั้นควรจะต้องมีการขึ้นทะเบียนและทำบัญชีเพื่อจัดกลุ่ม มีการคัดกรองที่มาของผู้ประกอบอาชีพ และมีการบังคับใช้กับทุกหาด รัฐจะต้องมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบการประกอบอาชีพให้ชัดเจน การกระทำของรัฐทำให้เกิดผลกระทบกับผู้ประกอบอาชีพบริเวณชายหาด แม้จะไม่ถึงกับเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนการจะแก้ปัญหาอย่างไรก็ไม่ควรแก้ไขเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับจังหวัดภูเก็ตเพียงแห่งเดียว แต่ควรจะเป็นนโยบายในระดับประเทศ ซึ่งรัฐต้องมีมาตรการหรือการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี และจังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดระเบียบ ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) การจัดระเบียบจะต้องมีหลักเกณฑ์ กล่าวคือ รัฐต้องจัดให้มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ทุกฝ่ายทั้งฝ่ายประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบอาชีพ และนักท่องเที่ยว

(๒) จังหวัดภูเก็ตต้องมีการจัดระเบียบของผู้ประกอบการและการจัดระเบียบการจราจรเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และต้องจัดผู้มีอิทธิพลในพื้นที่

(๓) จังหวัดภูเก็ตต้องจัดทำทะเบียนประวัติผู้ประกอบการในแต่ละอาชีพ เพื่อที่จะช่วยให้ทราบว่าผู้ประกอบการเข้ามาในพื้นที่เมื่อใด การขึ้นทะเบียนต้องเปิดเผย เพราะจะทำให้เห็นภาพว่าจะมีการคัดค้านหรือการสนับสนุนได้

(๔) รัฐควรจะต้องคำนึงการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบการที่จะได้รับผลกระทบด้วย เนื่องจากเป็นฐานของความสงบเรียบร้อยรวมทั้งเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง

(๕) จังหวัดภูเก็ตหรือท้องถิ่นควรจะได้ประโยชน์จากการนำพื้นที่สาธารณะไปให้ประกอบอาชีพด้วย เช่น การออกเทศบัญญัติเรียกเก็บค่าบริการ เพื่อเป็นค่าดูแลหรือบำรุงรักษาพื้นที่

โดยข้อเสนอแนะข้างต้น รัฐจะต้องดำเนินการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และต้องถือปฏิบัติในทุกพื้นที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รับทราบข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทย สรุปสาระสำคัญได้ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่มีพื้นที่ชายหาด ดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยให้ดำเนินการจัดระเบียบชายหาดให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ จัดระเบียบพื้นที่และขอบเขตของผู้ประกอบการให้ชัดเจน ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนผู้ใช้พื้นที่ชายหาด สำหรับจังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินการจัดระเบียบชายหาดโดยให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม เช่น ก่อนการดำเนินการตามกฎหมายกับผู้บุกรุกที่สาธารณะ จังหวัดภูเก็ตได้ออกประกาศให้ผู้ประกอบการได้รับทราบนโยบายของจังหวัด กำหนดเวลาให้ผู้ประกอบการมีระยะเวลาในการรื้อถอน เป็นต้น จัดทำแผนบริหารจัดการชายหาด โดยบูรณาการร่วมกันทั้งฝ่ายพลเรือน ทหาร ตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการจัดระเบียบชายหาด และไม่ให้เกิดผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนผู้ใช้พื้นที่ชายหาด

๓. รายงานที่ ๓๖๖/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง กรณีผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองปี ๒๕๕๓ อ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐบาล

๓.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องได้เป็นผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง เมื่อปี ๒๕๕๓ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐบาล เนื่องจากคณะทำงานช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินตามหลักมนุษยธรรมในคณะกรรมการด้านการเยียวยาทางแพ่งและการฟื้นฟูด้วยวิธีการอื่น พิจารณาให้จ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาเป็นกรณีบาดเจ็บเล็กน้อย จำนวนเงิน ๒๒๕,๐๐๐ บาท ผู้ร้องรับเงินไปแล้วจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลืออีกจำนวน ๒๐๕,๐๐๐ บาท ผู้ร้องปฏิเสธที่จะรับเงินเนื่องจากเห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสซึ่งต้องได้รับเงินเยียวยาในอีกหลักเกณฑ์หนึ่ง จึงได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งของคณะทำงานฯ ตามขั้นตอน ต่อมา ผู้ร้องอ้างว่าคณะกรรมการสิทธิการสวัสดิการสังคม สภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมครั้งที่ ๖๙ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ร้องเป็นผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาตามหลักเกณฑ์ผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัสและสูญเสียอวัยวะในร่างกายอย่างถาวร ผู้ร้องจึงได้ไปติดต่อขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ว่าไม่สามารถดำเนินการจ่ายให้ผู้ร้องได้ เนื่องจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว

๓.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิในการเมือง ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง (พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๓) ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า คณะอนุกรรมการด้านการเยียวยาทางแพ่งและฟื้นฟูด้วยวิธีอื่นที่มีอำนาจสั่งจ่ายเงินเยียวยาตามมติคณะรัฐมนตรีได้สิ้นสุดสภาพทางกฎหมายแล้ว ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณกรณีเงินเยียวยาของผู้ร้อง การไม่สามารถดำเนินการจ่ายเงินเยียวยาตามมติคณะรัฐมนตรีมิได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่เป็นปัญหาเชิงนโยบายของรัฐในการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

คณะรัฐมนตรีควรสร้างหลักเกณฑ์ในการชดเชยและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง โดยการจัดให้มีกฎหมายรองรับกระบวนการชดเชยและเยียวยาผู้เสียหายจากการชุมนุมทางการเมือง มีหลักเกณฑ์ที่เป็นกลางและครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่าย เพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนว่า สิทธิของประชาชนที่ถูกละเมิดนั้น จะต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจิ่ง และมีบรรทัดฐานที่แน่นอน ไม่แปรเปลี่ยนไปตามนโยบายทางการเมืองของแต่ละรัฐบาล

ส่วนกรณีผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง (พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๓) ที่ค้างคั่งอยู่นั้น ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) ควรรับกรณีดังกล่าวไว้พิจารณาดำเนินการต่อไป เพื่อประโยชน์แก่การสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

๓.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ รับทราบผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการเยียวยาด้านการเงินตามหลักสิทธิมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงยุติธรรมรับข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายของดังกล่าวไปพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินการได้หรือไม่ประการใด โดยให้สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลการดำเนินการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ รับทราบผลการพิจารณาดำเนินการของสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการเยียวยาด้านการเงินตามหลักสิทธิมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบความรุนแรงทางการเมือง ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ สรุปสาระสำคัญได้ว่า เห็นควรมีกฎหมายกลางในระดับพระราชบัญญัติเพื่อรองรับการชดเชยเยียวยาที่มีความชัดเจนอันจะเป็นการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ โดยการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม และเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งควรมอบหมายให้

กระทรวงยุติธรรมศึกษาหรือปรับปรุงพัฒนากฎหมายต่อไป และในระหว่างกระทรวงยุติธรรมศึกษาหรือปรับปรุงกฎหมาย เห็นควรให้สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี ยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบไปพลางก่อน

๔. รายงานที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีกล่าวอ้างว่าบริษัท ราชบุรีอาหารสัตว์ จำกัด ชักชวนให้ร่วมลงทุนทำให้มีภาระหนี้สินจำนวนมาก

๔.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอความช่วยเหลือในการเจรจาไกล่เกลี่ย กรณี บริษัท ราชบุรีอาหารสัตว์ จำกัด (ผู้ถูกร้อง) ซึ่งต่อมาได้จดทะเบียนควบรวมเป็นบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด มหาชน ได้ชักชวนให้ผู้ร้องเข้าร่วมลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่ไข่แบบประกันราคาทำให้เกิดภาวะขาดทุนและมีภาระหนี้สินจำนวนมาก ผู้ร้องจึงได้ขอยกเลิกสัญญาด้วยหวังว่าผู้บริหารของผู้ถูกร้องจะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น แต่ผู้ถูกร้องกลับยื่นฟ้องผู้ร้องเป็นจำเลยในฐานผิดสัญญาซื้อขายและเรียกค่าเสียหาย

๔.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาเรื่องเกษตรพันธสัญญา มีผลต่อเกษตรกรทั้งประเทศจำนวนมาก เนื่องจากการทำเกษตรเชิงอุตสาหกรรมหรือเกษตรพันธสัญญา มีการขยายตัวมากขึ้น แม้ว่าการดำเนินธุรกิจร่วมกันในระยะแรกเป็นไปด้วยดีแต่ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขข้อตกลงและนายทุนไม่ปฏิบัติตามสัญญา เกษตรกรไม่สามารถบอกเลิกสัญญาได้ เนื่องจากไม่มีอำนาจต่อรองและไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสัญญา ทำให้เกษตรกรเสียเปรียบและมีหนี้สินจำนวนมาก จนไม่สามารถประกอบอาชีพของตนต่อไปได้ ซึ่งเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๒ และตามพันธกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๖ ข้อย่อย ๑ นอกจากนี้ มีข้อสัญญาที่กำหนดให้เกษตรกรต้องขายผลผลิตให้แก่บริษัทฯ แต่เพียงผู้เดียว ทำให้นายทุนเข้าควบคุมกลไกตลาดและสินค้าเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบของห่วงโซ่อาหาร จึงอาจทำให้ประชาชนผู้ยากไร้ไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ และในระยะยาวอาจส่งผลถึงความไม่มั่นคงทางอาหารในยามวิกฤติได้ อันเป็นการขัดต่อแนวทางที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้วางแนวทางในการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ และในฐานะที่อาหารเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในการดำรงชีพออย่างมีคุณภาพ เพียงพอสำหรับตนเองและครอบครัว ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๕๓ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๑๔ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้มีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) ควรดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมให้ครอบคลุมเรื่องเกษตรพันธสัญญา เช่น ความเสมอภาคในการบอกเลิกสัญญาและความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ขยายระยะเวลาของสัญญาให้ครอบคลุมความคุ้มทุนในการลงทุนระยะยาวของเกษตรกร กำหนดแบบสัญญามาตรฐาน และควบคุมการตรวจสอบการทำตามแบบสัญญามาตรฐาน เป็นต้น หรือดำเนินการเพื่อให้มีกฎหมายจัดระเบียบเกษตรพันธสัญญาให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกร

(๒) ควรดำเนินการปรับปรุงระบบยุติธรรมเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว เพื่อคุ้มครองเกษตรกรจากการทำเกษตรพันธสัญญา เนื่องจากนายทุนมีอำนาจต่อรองมากกว่า เช่น อัยการจังหวัดเป็นผู้ตรวจร่างสัญญาก่อนที่จะลงนามในสัญญา และยุติธรรมจังหวัดรับเรื่องราวร้องทุกข์เมื่อเกิดปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือจัดให้มีหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นกลางเพื่อดูแลตรวจสอบการทำสัญญาและการปฏิบัติตามสัญญาที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

(๓) ควรเสริมอำนาจต่อรองของเกษตรกร และป้องกันการผูกขาด โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันในรูปแบบเกษตรกรการซึ่งจะมีอำนาจต่อรองกับนายทุนที่ร่วมธุรกิจ ใช้อำนาจตามกฎหมายเข้ามาควบคุมมาตรฐานของปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ ตัวอ่อน ปุ๋ย หรืออาหารสัตว์ วัคซีน และอุปกรณ์) ที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยราคาที่ เป็นธรรมและควบคุมมาตรฐานของกระบวนการผลิต ควบคุมการมีอำนาจเหนือตลาดและเหนือระบบการขนส่ง คงคลังและกระจายสินค้า ด้วยการลดผูกขาดช่องทางการขนส่ง (Logistic) ของบริษัท

(๔) มีมาตรการในการดำเนินการเกษตรพันธสัญญาต้องได้รับความยินยอมหรือมีข้อตกลงร่วมกันกับชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องการดำเนินธุรกิจที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

(๕) ควรดำเนินการส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องเกี่ยวกับเกษตรพันธสัญญา พร้อมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงและเพียงพอต่อการตัดสินใจเข้าร่วมทุนแบบเกษตรพันธสัญญา และควบคุมโฆษณาประชาสัมพันธ์เกินจริงของบริษัท

(๖) กำหนดมาตรการมุ่งใจในการส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เพื่อคุ้มครองประชาชนให้ปลอดภัยจากละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในเรื่องของการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๗) ควรส่งเสริมผลักดันให้เกิดความยุติธรรมในระบบการที่ทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภายใต้ระบบเกษตรภายใต้ระบบเกษตรพันธสัญญา โดยนำหลัก “การค้าที่ยุติธรรม” (Fair Trade)

(๘) การป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร โดยธนาคารแห่งประเทศไทยควรให้ความสำคัญและควบคุมกำกับดูแลการปล่อยสินเชื่อเกษตรกรให้ครอบคลุมถึงเกษตรพันธสัญญา โดยให้บริษัทค้าประกันหรือรับรองการเข้าร่วมโครงการ แก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรให้ครอบคลุมถึงเกษตรพันธสัญญา ดำเนินการจัดตั้งระบบไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทที่เกิดจากความขัดแย้งหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจากระบบเกษตรพันธสัญญา และให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในกรณีที่เกษตรกรถูกดำเนินคดีจากการทำเกษตรพันธสัญญา

๔.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ รับทราบผลการดำเนินการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กระทรวงยุติธรรมได้พิจารณา

ดำเนินการในเรื่องการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทเพื่อให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายและรวดเร็ว กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการกำกับดูแลราคาสินค้าที่เหมาะสมและเป็นธรรม รวมทั้งมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ ไม่เกิดปัญหา ขาดแคลน สำหรับสินค้าปุ๋ยเคมีและอาหารสัตว์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ พร้อมทั้งควบคุมการมีอำนาจเหนือตลาดและการผูกขาด โดยได้มีการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการขอความร่วมมือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ดำเนินการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องเกี่ยวกับเกษตรพันธสัญญา โดยได้ประสานสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อร่วมกันให้ข้อมูลความรู้ที่แท้จริงและเพียงพอต่อการตัดสินใจเข้าร่วมทุนแบบเกษตรพันธสัญญาและควบคุมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เกินจริงของบริษัท กระทรวงยุติธรรมได้ร่วมกับสภาเกษตรกรแห่งชาติพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นธรรมในระบบเกษตรพันธสัญญา และปัญหาของเกษตรกรทั้งระบบ โดยมอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้รับผิดชอบเผยแพร่ความรู้กฎหมายให้เกษตรกรทั้งที่ยังไม่ถูกฟ้องคดี อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดี และถูกบังคับคดีแล้ว รัฐบาลได้มีนโยบายในการพัฒนาการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงได้มอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติพิจารณาความเหมาะสมและแนวทางในการกำหนดกระบวนการไกล่เกลี่ยและการประนีประนอมข้อพิพาทให้เป็นกฎหมายกลาง ซึ่งจะมีความครอบคลุมถึงการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจากระบบเกษตรพันธสัญญาด้วย เป็นต้น

๕. รายงานที่ ๖๘๓ - ๗๒๔/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิในการจัดการที่ดินและป่า กรณีประชาชนร้องเรียนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐอ้างคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๖๔ /๒๕๕๗ และฉบับที่ ๖๖/๒๕๕๗ ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๕.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องจำนวนมากได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ได้รับผลกระทบจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐอ้างคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๔/๒๕๕๗ เข้าดำเนินการขับไล่ บุกยึด และรื้อทำลายทรัพย์สินของราษฎรที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่า โดยเจ้าหน้าที่ไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านเพียงพอว่า พื้นที่ดังกล่าวมีการดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยหน่วยงานรัฐที่ผ่านมาอย่างไร อยู่ในขั้นตอนใด ไม่มีการแยกแยะลักษณะการกระทำและราษฎรที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดว่าเข้าข่ายเป็นผู้บุกรุกรายใหญ่ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนดหรือไม่ ไม่เปิดโอกาสให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจก่อนการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ ข้อ ๒.๑ ที่ระบุว่า “การดำเนินการใดๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมๆ นั้น ก่อนคำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ ยกเว้นผู้ที่บุกรุกใหม่ จะต้องดำเนินการสอบสวน และพิสูจน์ทราบ เพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป”

๕.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ที่รวมกันเป็นชุมชนที่ได้ถูกรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศหลายฉบับ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยกติการะหว่างประเทศเหล่านี้ถือว่า ชุมชนมีสิทธิกำหนดเขตจำแนก

ของตนเอง มีสิทธิในการจัดการโรคทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติอย่างเสรี และมีสิทธิที่จะไม่ถูกกลืนรอง สิทธิในการดำรงชีวิตของตนไม่ว่ากรณีใด นอกจากนี้ในเรื่องสิทธิการมีที่อยู่อาศัยและการไม่ถูกบังคับไล่อื้อ เป็นสิทธิชุมชนที่ต้องได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน และแม้มีความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการไล่อื้อ รัฐย่อมต้อง ให้หลักประกันว่าต้องเป็นวิธีการสุดท้ายที่จะถูกนำไปบังคับใช้ และผู้ที่ถูกไล่อื้อต้องได้รับการชดเชยเยียวยา อย่างเพียงพอ ตามที่ระบุไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอ้างคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๖๔ /๒๕๕๗ และฉบับที่ ๖๖/๒๕๕๗ เข้าดำเนินการต่อประชาชนตามที่มีการร้องเรียน ในลักษณะการกระทำที่ขัดขวางและส่งผลกระทบต่อสิทธิ การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสิทธิในการมีที่อยู่อาศัยและการไม่ถูกบังคับ ไล่อื้อของราษฎร ถือได้ว่าเป็นการกระทำอันละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน และสมควรที่รัฐไทยในฐานะที่มีหน้าที่ คุ้มครองสิทธิของประชาชนไทยต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น จึงเห็นควรมี มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุง กฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๑) จัดหาพื้นที่รองรับราษฎรที่ถูกบังคับให้อพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ ในกรณีมีการ บังคับให้อพยพโยกย้าย โดยระหว่างการจัดหาพื้นที่รองรับ ให้ผ่อนผันให้ราษฎรกลับไปอยู่อาศัยในพื้นที่ เดิม หรือในพื้นที่ของรัฐอื่นใดเป็นการชั่วคราว

(๒) เห็นสมควรให้มีมาตรการเยียวยาชดใช้ความเสียหายจากการตัดฟันทำลายพืชผล อาสิน รื้อถอนบ้านเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างให้กับราษฎรที่ได้รับผลกระทบที่มีในนายทุน ผู้มีอิทธิพล หรือ เป็นผู้ถือครองที่ดินขนาดใหญ่

(๓) เห็นสมควรผ่อนผันให้ราษฎรที่ถูกยึดคืนพื้นที่ทำกิน หรือถูกห้ามทำกินให้กับ ราษฎรให้สามารถทำกินได้จนกว่าการแก้ไขปัญหายุติ

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) คณะรัฐมนตรีควรจัดที่ทำกินที่เหมาะสมให้ราษฎรไทยทุกคนได้ประกอบอาชีพ เลี้ยงดูครอบครัวได้ ดังนั้น ก่อนการดำเนินการอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ใดๆ ควรต้องหาพื้นที่รองรับให้ ได้ก่อน

(๒) คณะรัฐมนตรีควรยุติการดำเนินนโยบายยึดคืนผืนป่า และการตัดฟันทำลายพืชผล ของราษฎรที่ยากไร้ ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีที่ทำกินขนาดเล็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาแต่เดิมตามคำสั่งคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๖๖/๒๕๕๗ อย่างเคร่งครัด

(๓) คณะรัฐมนตรีควรจัดให้มีกระบวนการดำเนินการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิที่เปิดให้ราษฎร เข้ามามีส่วนร่วมพิสูจน์ โยการใช้พยานหลักฐานอื่นๆ เช่น ประวัติการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน และวิธีการ ผลิตของแต่ละพื้นที่ พยานบุคคล อันแสดงถึงการมีชุมชนก่อนการประกาศพื้นที่สงวนของรัฐ มาพิจารณา ประกอบในการพิสูจน์สิทธิ

(๔) ในกรณีพื้นที่ที่มีกระบวนการแก้ไขปัญหาระหว่างหน่วยงานรัฐกับราษฎร เช่น การ ตั้งคณะกรรมการต่างๆ จนมีมติข้อตกลงแล้วนั้น เห็นควรให้หน่วยงานในพื้นที่ยุติการยึดพื้นที่ ไล่อื้อ ดำเนินคดี และดำเนินการตามแนวทางมติข้อตกลงดังกล่าวต่อไป

(๕) คณะรัฐมนตรีควรจัดให้มีการรับฟังความเห็นจากราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อ ทบทวนแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๕.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ รับทราบผลการดำเนินการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า กรณีราษฎรที่ไร้ที่ทำกินได้ดำเนินการตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) โดยการให้สิทธิทำกินและอยู่อาศัยแต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์ถือครอง จัดประชุมทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติการตามนโยบายยึดคืนผืนป่า และจังหวัดทุกจังหวัด โดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนทุกครั้ง ตรวจสอบจากพยานหลักฐานที่ชัดเจน มีการสำรวจและรังวัดแปลงที่ดินเพื่อตรวจสอบสิทธิการถือครองว่า ก่อนหรือหลังการประกาศเขตป่าไม้ จัดประชุมกับผู้แทนของกลุ่มผู้ร้อง เพื่อหาทางช่วยเหลือเยียวยาแล้ว อีกทั้งได้มอบหมายให้ กอ.รมน. นำข้อสรุปจากการประชุมร่วมกันกับผู้ร้อง ไปพิจารณาทบทวนแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ฯ ทั้งนี้ การยึดคืนพื้นที่ตามคำสั่ง คสช. ได้ทำภายใต้กรอบของกฎหมายโดยมีขั้นตอนการพิสูจน์สิทธิ์ที่รอบคอบแล้ว

๖. รายงานที่ ๗๘๕/๒๕๕๘ เรื่อง ขอให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีกล่าวอ้างว่าพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๔ วรรคสาม กระทบสิทธิมนุษยชน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๖.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า มาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ กระทบต่อสิทธิมนุษยชน และไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชนต้องนำส่งรายได้ให้แก่ กสทช.) จึงส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงิน การลงทุน รวมถึงพนักงานของบริษัทฯ ที่จะไม่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ได้เท่าเดิม กระทบต่อการอนุญาตหรือสัญญาให้สัมปทานที่ได้กระทำขึ้นก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของ กสทช. เกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ วรรคสอง ที่กำหนดให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นองค์กรอิสระองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

๖.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้อง ยังไม่มีข้อยุติในหลักเกณฑ์ค่าใช้จ่ายมีกระทรวงการคลังกำหนดให้รัฐวิสาหกิจหักค่าใช้จ่ายได้ก่อนนำส่งรายได้ และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ยังไม่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน จึงเห็นว่ายังไม่มี การดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินและสถานะของพนักงานอย่างเป็นรูปธรรมแต่อย่างใด และมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมาตรา ๘๔ วรรคสาม ตราขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการส่งผลตอบแทนจากรายได้ค่าสัมปทานของรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการด้านโทรคมนาคมในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัญญาสัมปทานเป็นระบบใบอนุญาต อันไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนถึงการอนุญาตสัมปทาน หรือสัญญาที่ขอบด้วยกฎหมายที่ได้กระทำก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๕ (๑) และเนื่องจากสถานะของรัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่งดังกล่าวเป็นเพียงผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ และได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมเช่นเดียวกับผู้รับสัมปทานรายอื่น แม้ต่อไป กสทช. จะทำหน้าที่ดูแลและตรวจสอบการส่งผลตอบแทนจากรายได้ค่าสัมปทานของรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการด้านโทรคมนาคมในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานเป็นระบบใบอนุญาต ก็ไม่มีลักษณะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่นกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคำร้องนี้มีประเด็นเกี่ยวข้องกับคำร้องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจด้านโทรคมนาคมทั้งสองแห่ง คือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) จะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (ตลท.) เพื่อระดมทุนไปใช้หมุนเวียนในการดำเนินงาน ควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการนำส่งรายได้จากสัญญาสัมปทานคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการโทรคมนาคมอันเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นรายได้ของรัฐ โดยมีให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิประโยชน์ของรัฐและขณะเดียวกันต้องรักษาสิทธิของเอกชนผู้ลงทุนด้วย

(๒) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการนำส่งรายได้ ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ อาจส่งผลกระทบต่อสถานะและสภาพคล่องทางการเงินของรัฐวิสาหกิจด้านโทรคมนาคมทั้งสองแห่ง ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังได้กำหนดให้บริษัทมหาชนจะต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีส่วนหนึ่งไว้เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของกำไรสุทธิหักด้วยยอดเงินขาดทุนสะสมยกมา (ถ้ามี) จนกว่าทุนสำรองจะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของทุนจดทะเบียน เพื่อรักษาสถานะทางการเงินของบริษัทให้มีความมั่นคง คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการปรับโครงสร้างธุรกิจการหารายได้ และพิจารณางบประมาณด้านการลงทุนของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในอนาคต เพื่อรองรับการดำเนินงานภายหลังสัญญาสัมปทานสิ้นสุดลง และกรณีขาดรายได้จากการสัมปทาน รวมทั้งควรมีมาตรการรองรับสิทธิประโยชน์ เงินเดือน และความมั่นคงในการประกอบอาชีพของพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในกรณีรายได้จากการประกอบกิจการของรัฐวิสาหกิจภายหลัง

เปลี่ยนแปลงวิธีการนำส่งรายได้ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่เพียงพอ

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐวิสาหกิจสามารถหักได้ก่อนนำส่งรายได้ให้แก่ กสทช. เพื่อให้ กสทช. นำส่งเงินจำนวนดังกล่าวเป็นรายได้แผ่นดิน ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ การพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ค่าใช้จ่ายที่บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) สามารถหักได้ ก่อนนำส่งรายได้ให้แก่ กสทช. เพื่อให้ กสทช. นำส่งเป็นรายได้แผ่นดินของกระทรวงการคลังนั้น กระทรวงการคลังควรพิจารณาให้ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงจากสัญญาอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา เช่น ค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำชี้ขาดถึงที่สุดของศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของรัฐวิสาหกิจด้านโทรคมนาคมทั้งสองแห่ง

(๔) คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแล ควรคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม คุ้มครองสิทธิถึงความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันทางโทรคมนาคม และส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคม โดยเฉพาะสิทธิของผู้ใช้บริการที่ได้รับการรับรองโดยพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ อาทิ มาตรการธรรมเนียมและค่าบริการที่ต้องมีวิธีการคำนวณที่ชัดเจน เป็นอัตราที่ยุติธรรมแก่ผู้รับใบอนุญาตและผู้ให้บริการ และควบคุมไม่ให้ผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการใดที่นอกเหนือหรือเกินอัตราขึ้นสูงตามที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด หรือกำกับดูแลมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย เงื่อนไขการอนุญาต สัญญาการให้บริการ หรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบริการที่ดี

๖.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานรับไปพิจารณา ร่วมกับกระทรวงการคลัง สำนักงานปรมาณู และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ รับทราบผลการดำเนินการตามรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า รัฐบาลยังไม่มีแผนที่จะนำรัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่งเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งหากในอนาคตรัฐบาลมีนโยบายก็เห็นควรพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไปให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการถือครองการสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) การหักค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลังที่กฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้งได้แจ้งให้รัฐวิสาหกิจทั้งสองเร่งดำเนินการเพื่อใช้สิทธิตามกฎหมายก่อนถึงกำหนดสิ้นสุดสัญญาแล้ว ขณะนี้กระทรวงเทคโนโลยีฯ อยู่ระหว่างรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นแนวทางการพัฒนา Digital Economy ของประเทศไทย เพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์และจะได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมต่อไป และ กสทช. แจ้งว่า ได้กำกับดูแลในเรื่องอัตรา

ค่าธรรมเนียมและกำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการตามกฎหมายที่กำหนดไว้อยู่แล้ว และจะนำความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนต่อไป

๗. รายงานที่ ๘๑๙ - ๘๓๐/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายและสิทธิเด็กและสตรี กรณีขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนชาวโรฮิงญาที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย

๗.๑ ประเด็นคำร้อง

สำนักงานข้าบบีซี ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับ ผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวโรฮิงญาว่า ๒๐๐ คน ถูกทหารเรือไทยควบคุมตัวบนหาดเกาะทรายแดง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมีทหารไทยพร้อมอาวุธปืนควบคุมอยู่ ทำให้เกิดประเด็นโจมตีว่าเจ้าหน้าที่ปล่อยให้ชาวโรฮิงญาลอยทะเลกลับประเทศไทยด้วยเรือไม่มีเครื่องยนต์ทำให้เกิดเรือล่มและมีชาวโรฮิงญาเสียชีวิตจำนวนมาก และผู้ร้องจำนวนมาก ซึ่งเป็นชาวโรฮิงญาได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่ามีเจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับผลประโยชน์จากชาวโรฮิงญา มีการเสียชีวิตขณะอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ มีการล่วงละเมิดทางเพศ ความแออัดของสถานที่ควบคุมตัว มีการค้ามนุษย์โดยเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วม อีกทั้งมีการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมในการกักกันและควบคุมตัว เป็นต้น

๗.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาชาวโรฮิงญาเป็นปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานไม่ปกติ และก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายมิติทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมิติความมั่นคงของประเทศไทย จากการค้นพบค่ายกักกันผู้อพยพชาวโรฮิงญาบริเวณชายแดนไทย - มาเลเซีย การค้นพบชาวโรฮิงญาเป็นจำนวนมาก นำไปสู่การจับกุมเครือข่าย สาย นายหน้าขบวนการค้ามนุษย์ การเรียกค่าไถ่ การบังคับขายแรงงานในประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองท้องถิ่น ชาวโรฮิงญาด้วยกันเอง ร่วมเป็นขบวนการตั้งแต่ประเทศต้นทาง กลางทาง และประเทศปลายทาง จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อร้องเรียนจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างเรียกร้องให้ประเทศไทยปฏิบัติต่อผู้อพยพด้วยหลักสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรมในฐานะมนุษย์ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกันและควรได้รับการคุ้มครองตามนัยที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกา อนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๑) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลผู้หญิงและเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวเป็นการเฉพาะกิจ ควรทำประวัติและจัดทำทะเบียนบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยความร่วมมือกับกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ (United Nations Children's Fund - UNICEF) ซึ่งเป็นหน่วยงานของสหประชาชาติเพื่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่เด็กและมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแฟ้มข้อมูลเด็กและครอบครัว ทำการบันทึกชื่อและภาพสมาชิกในครอบครัวทุกคน เพื่อการควบคุมดูแลและการป้องกันการสูญหายหรือพลัดหลงจากสมาชิกในครอบครัว หรือการคัดแยกเพื่อส่งกลับประเทศต้นทาง หรือส่งต่อไปยังประเทศที่สาม

(๒) การคัดแยกชาวโรฮิงญา ควรกระทำโดยสหวิชาชีพ โดยจำแนกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) ผู้ลี้ภัย (๒) ผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (๓) ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งการพิสูจน์สัญชาติในคราวเดียวกัน โดยการประสานงานสถานทูตสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ สถานทูตสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ องค์กรระหว่างประเทศเพื่อโยกย้ายถิ่น (IOM) และดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทาง ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับหลักการไม่ผลักดันกลับสู่อันตราย

กรณีชาวโรฮิงญาที่ไม่ทราบสัญชาติและกลุ่มผู้ลี้ภัย ควรประสานสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติมาสัมภาษณ์ จัดทำประวัติ และประสานการเดินทางเพื่อดำเนินงานใหม่ในประเทศที่สาม และควรขอความร่วมมือสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ร่วมคัดกรองผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

สำหรับผู้ตกค้างอยู่กลางทะเลควรเพิ่มความเข้มข้นในการค้นหาและให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก สตรี ควรได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

(๓) ระหว่างการดำเนินการ กระทรวงมหาดไทยควรพิจารณาอนุญาตผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยจัดสถานที่พักพิงหรือพักรอชั่วคราว การจัดการสถานที่พักต้องมีการแยกพักสถานที่พักตามเพศ อายุ และกลุ่มบุคคลที่ต้องได้รับความดูแลเป็นพิเศษ และสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มโรฮิงญาและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อมิให้เกิดความตึงเครียดทางจิตใจ และควรเปิดโอกาสให้องค์การระหว่างประเทศและองค์กรการกุศลเอกชนเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม หรือจัดที่พักพิงชั่วคราวโดยร่วมมือกับภาคเอกชน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามกรอบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

(๔) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกันจัดทำคู่มือปฏิบัติงานให้กับหน่วยงาน รวมทั้งอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และขอบเขตการปฏิบัติงานของตนตามหลักสิทธิมนุษยชนรวมทั้งเคร่งครัดในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) ประเทศไทยตกอยู่ในสถานะเป็นประเทศที่ถูกเฝ้าระวังเป็นพิเศษกรณีการค้ามนุษย์ (TIP Report) จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการคัดแยกประเภทบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยรัฐบาลไทยต้องไม่ดำเนินการกับกลุ่มผู้อพยพชาวโรฮิงญาหรือชาวบังคลาเทศที่ตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ในฐานะผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย แต่ต้องดำเนินการในฐานะผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ที่ถูกนำพาเข้ามาในราชอาณาจักร

(๒) คณะรัฐมนตรีต้องกำหนดนโยบายมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาโรฮิงญาอย่างเป็นระบบและใช้มาตรการทางกฎหมายกับขบวนการค้ามนุษย์อย่างเด็ดขาดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องที่นำพาเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนายหน้าที่เป็นคนไทย เมียนมาร์ หรือบังคลาเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ไทยที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์และส่งเสริมความร่วมมือด้านกฎหมายในการปราบปรามเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความร่วมมือด้านการสอบสวน

(๓) คณะรัฐมนตรีต้องมองปัญหาทั้งในมิติความมั่นคงและสิทธิมนุษยชนควบคู่กันไป โดยให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และ กสม. ทำงานร่วมกับ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) กองทุนเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) องค์กรการกุศลเอกชน และสภานายความ เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสภาพเงื่อนไข

(๔) คณะรัฐมนตรีควรผลักดันให้คณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Intergovernmental Commission on Human Rights - AICHR) ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอให้มีการจัดตั้งขึ้นตามพันธกรณีในข้อ ๑๔ ของกฎบัตรอาเซียน ให้เป็นกลไกที่มีความเข้มแข็งมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือระดับภูมิภาค เพิ่มความพยายามระดับประเทศและระหว่างประเทศในการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกันอย่างจริงจัง ซึ่งปัญหาการอพยพของชาวโรฮิงญาเป็นประเด็นที่คณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต้องเข้ามามีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหา และสร้างความตระหนักในการพัฒนาบรรทัดฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

(๕) คณะรัฐมนตรีควรมีนโยบายเชิงรุกในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกับประเทศต้นทาง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนที่ยากจน โดยคำนึงถึงการเข้าถึงการบริการขั้นพื้นฐานจากรัฐ รวมทั้งมีนโยบายสนับสนุนให้มีการเปิดช่องทางการโยกย้ายถิ่นฐานอย่างปลอดภัยและถูกต้องตามกฎหมายเพื่อสร้างโอกาสด้านการจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(๖) คณะรัฐมนตรีควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับสิทธิในการขอลี้ภัยและหลักการไม่ส่งผู้ลี้ภัยกลับสู่อันตราย ในประเด็นการนิยามคำว่าผู้ลี้ภัยให้หมายถึงบุคคลที่หนีภัยการประหัตประหารเข้ามาจะโดยความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ ความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มเฉพาะ หรือไม่สามารถกลับไปประเทศต้นทางด้วยความหวาดกลัว ประเด็นการอนุญาตให้อยู่ชั่วคราวคราวละ ๑ ปี ให้มีคณะกรรมการพิจารณา โดยมีหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนร่วมด้วย ประเด็นเรื่องค่าธรรมเนียมให้ได้รับยกเว้น และประเด็นการผ่อนผันโทษสำหรับการไม่มีเอกสารเข้าเมืองที่ไม่ถูกต้อง

(๗) คณะรัฐมนตรีควรศึกษาการเข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑

(๘) คณะรัฐมนตรีควรบัญญัติกฎหมายภายในว่าด้วยเรื่องผู้ลี้ภัย ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีกรอบที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนต่อผู้ลี้ภัย และควรมีข้อพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยด้วย เช่น ภัยจากการถูกบังคับเกณฑ์แรงงาน ซึ่งการคุกคามดังกล่าวนำไปสู่การทารุณทางร่างกายและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นรุนแรงที่สมควรได้รับคุ้มครองเช่นเดียวกัน

๗.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ รับทราบรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง) และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม

ต่อมากระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แจ้งผลการดำเนินการโดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการศึกษาระบบคัดกรองผู้ลี้ภัยเข้าเมืองผิดกฎหมาย และจะนำมาปรับใช้กับผู้ลี้ภัยเข้าเมืองกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย รวมทั้ง

ชาวโรฮิงญาด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการคัดแยกชาวโรฮิงญาโดยทีมสหวิชาชีพ หากพบว่า เป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์จะนำเข้าสู่กระบวนการเพื่อรับความช่วยเหลือและคุ้มครอง แต่หากเข้าเมือง ผิดกฎหมายจะดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทางตามขั้นตอน กระทรวงยุติธรรมได้มีบันทึกข้อตกลงด้านการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกับหน่วยงานค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเมียนมาร์ กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติและให้ติดตามปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่าง เคร่งครัด กระทรวงต่างประเทศเห็นสอดคล้องกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการแก้ไข พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๖๒ เนื่องจากไทยมีพันธกรณีตามหลักการ non-refoulement แต่ ต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่ปฏิบัติเพื่อหาข้อสรุปที่คงความสมดุลระหว่างความมั่นคงกับหลักการด้าน มนุษยธรรม เป็นต้น

๘. รายงานที่ ๘๘๓/๒๕๕๘ เรื่อง การเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้

๘.๑ ประเด็นคำร้อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรหยิบยกประเด็นขึ้นตรวจสอบ กรณี องค์การชาวดิโฆเจอร์อินเตอร์เนชันแนล และมูลนิธิผืนดินธรรมได้เผยแพร่รายงาน เรื่อง “ภาคใต้ของไทย : การนำเข้าร่วมและการใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธ” โดยรายงานดังกล่าวให้ข้อมูลว่ามีเด็กอายุเพียง ๑๔ ปี เข้าไป มีส่วนร่วมในกองกำลังแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานีและกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ ในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ รายงานฉบับนี้ได้อธิบายถึงรูปแบบของการนำเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เข้าร่วมในการปฏิบัติการของกลุ่มบิอาร์เอ็น (BRN) ในหลายๆ บทบาท เช่น การเฝ้าดูความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ความมั่นคง การใช้ อาวุธ การร่วมปฏิบัติการทางทหารของขบวนการ และการให้การสนับสนุนในด้านอื่นๆ เช่น การเป็น สายข่าว ซึ่งไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดว่าจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่เข้าร่วมกองกำลังติดอาวุธทั้งหมดนั้น มีจำนวนเท่าใด มีเพียงข้อมูลว่ามีทั้งเด็กหญิงและเด็กชายที่เข้าไปมีส่วนร่วมเท่านั้น ปัจจุบันรัฐบาลไทย ยังไม่มีกลไกตรวจสอบและการแก้ไขอย่างเหมาะสมต่อปัญหาดังกล่าว

๘.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า ยังไม่ปรากฏ ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมซึ่งไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่ามีการนำเด็กไปใช้ในกลุ่มติดอาวุธที่ไม่เป็นทางการ หน่วยงานภาครัฐยืนยันว่าไม่พบข้อมูลการนำเด็กหรือเยาวชนมาฝึกใช้อาวุธอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้คำนึงถึงการป้องกันและคุ้มครองสิทธิเด็กในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงโดยมีกลไกในการ ตรวจสอบผ่านกระบวนการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่คณะกรรมการพัฒนา คุ้มครองเด็กในระดับจังหวัด ได้ติดตามกลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ และ กรมสุขภาพจิตเป็นหลักดำเนินงานในด้านการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจซึ่งยังไม่มี การดำเนินการที่ชัดเจนและเป็น รูปธรรมในการป้องกันปัญหาการใช้เด็กในกองกำลังติดอาวุธ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ควรพิจารณาจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในเรื่องการแก้ไขปัญหาเรื่องเด็กโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นการทำงานเชิงบูรณาการตั้งแต่ในระดับนโยบาย

(๒) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเด็กและเยาวชน ควรมีการบูรณาการข้อมูลและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเด็กประจำจังหวัดในการทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และส่งเสริมบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ เพื่อเน้นการทำกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาเด็กเยาวชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเด็กและเยาวชน ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำบันทึกข้อตกลงหรือข้อกำหนดในเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ในการสกัดกั้นการบ่มเพาะเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

(๔) คณะรัฐมนตรี โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ควรพิจารณาในระดับนโยบายเพื่อประสานในรายละเอียดกับองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศที่ชื่อ “เจนีวา คอล” ซึ่งถือเป็นหน่วยงานมีประสบการณ์ในด้านนี้เพื่อเรียนรู้การดำเนินการขององค์กรดังกล่าวต่อไป

๘.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ รับทราบรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม

ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ รับทราบรายงานสรุปผลการพิจารณาข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งกระทรวงการต่างประเทศ ประชุมร่วมกัน สรุปสาระสำคัญได้ว่า ไม่พบข้อมูลการนำเด็กหรือเยาวชนมาฝึกใช้อาวุธอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด แม้จะมีการระบุกรณีการเข้าร่วมและใช้เด็กโดยกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้ขอแก้ไขรายงานดังกล่าวโดยจัดส่งข้อมูลให้แก่สำนักงานผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยเด็กและความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ เพื่อให้เนื้อหารายงานในส่วนจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยสมดุล และสะท้อนความจริง รวมถึงสะท้อนความพยายามของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ดำเนินยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเด็ก

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ที่ให้ความสำคัญกับการดูแลและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนต่อเนื่องมาถึงร่างนโยบายฯ ฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกำลังอยู่ระหว่างเสนอขอความเห็นชอบประกาศใช้ร่างนโยบายฯ ฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) และจัดทำแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเฉพาะการคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขการใช้ความรุนแรง

๙. รายงานที่ ๑๐๕๘/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและส่งผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง

๙.๑ ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องจำนวนมากได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ความเสียหายจากการถูกยึดและอายัดทรัพย์สิน ความเสียหายต่อเสรีภาพ เช่น ถูกอุ้มหายตัวไป หายสาบสูญ เป็นต้น รวมทั้งความเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว อันเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดในสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

๙.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาคำร้องแล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การกำหนดและประกาศนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดในสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และการที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบแล้วเห็นว่า การที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ถือได้ว่าเป็นการกำหนดนโยบายของผู้บริหารประเทศซึ่งเป็นการมุ่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่เข้าใจว่ามีอำนาจที่จะจัดการทุกรูปแบบแม้แต่การใช้ความรุนแรงเพื่อปัญหาเสพติดหมดสิ้นไป และหากผู้ปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายได้ย่อมต้องได้รับผลกระทบต่อดำเนินหน้าที่ราชการ อันนำมาซึ่งเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติต่อประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ จนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งความสูญเสียดังกล่าวถือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและเกิดขึ้นเป็นวงกว้างอย่างเป็นระบบ เข้าข่ายการกระทำที่เป็น “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” ตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ อีกทั้งการใช้ความรุนแรงในลักษณะดังกล่าวโดยไม่มีการนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มิได้มีการเปิดเผยความจริง ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบ และปราศจากการแก้ไขเยียวยาจากภาครัฐอย่างจริงจัง เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของความแตกแยกของคนในชาติ สมควรที่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกรณีต่างๆ อาวุธจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรดำเนินการเพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย มีแนวทางดำเนินการ ๓ ประการได้แก่ (๑) การทำให้ความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏ (๒) การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัว และ (๓) การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ได้แก่ เสนอผลการตรวจสอบกรณีนี้ให้ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่ รื้อฟื้นการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้น พิจารณาความเป็นไปได้ในการเสนอเรื่องดังกล่าวไปสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court)

(๒) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐสภา ควรดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ และเพื่อป้องกันมิให้เกิดนโยบายที่อาจเปิดโอกาสให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีกในอนาคต ได้แก่ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติเพื่อปรับปรุงระบบการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดสิทธิมนุษยชน การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชน

(๓) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐสภา ควรดำเนินการเพื่อพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ พิจารณาดำเนินการให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยการถูกบังคับโดยเร็ว เเร่งรัดการออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย และทบทวนกฎหมาย กฎหมายลำดับรอง คำสั่ง และวิธีการ/แนวปฏิบัติในความรับผิดชอบที่อาจขัดหรือแย้งกับการคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(๔) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ ได้แก่ เสนอข้อมูลการดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในกรณีการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดในการจัดทำรายงานของประเทศไทยตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และในรายงานประเทศตามกระบวนการ UPR ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

๙.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ รับทราบรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงมหาดไทย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙ รับทราบสรุปผลการพิจารณา ดำเนินการตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ สรุปสาระสำคัญได้ว่า คณะกรรมการอิสระตรวจสอบ, ศึกษา และ วิเคราะห์การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดและการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อ ชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของประชาชน (คตจน.) ได้มีการเปิดเผยข้อมูลจากรายงานการ ตรวจสอบต่อสาธารณชนแล้วเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เห็นด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติที่จะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย การดำเนินคดีอาญาทั่วไปกับผู้เกี่ยวข้อง หรือความผิดเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ สามารถดำเนินการได้ หากมี พยานหลักฐานเพียงพอ สำหรับการพิจารณาให้รื้อฟื้นการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นในคดีที่พนักงานสอบสวน ได้สรุปสำนวนคดีเสนอให้งดการสอบสวน หากมีพยานหลักฐานใหม่ก็สามารถรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ กรณีให้เสนอเรื่องดังกล่าวซึ่งเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรม ต่อมนุษยชาติไปสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ ข้อเสนอดังกล่าวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงของชาติ เห็นควรให้คณะรัฐมนตรีตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดความ รอบคอบในทุกด้าน เห็นควรให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุญาตให้คัดสำเนาสำนวน การสอบสวนทั้งสำนวน และการมอบหมายให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนกับพนักงาน สอบสวนในคดีร้ายแรงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับข้อเสนอ ดังกล่าวไว้พิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ (๓) และมาตรา ๒๒ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดได้ยกร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการการริบทรัพย์สินคดียาเสพติดแล้ว รัฐบาลไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากทุกคนจากการหาย สาบสูญโดยถูกบังคับ ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้สัตยาบัน กรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับให้สูญหาย รวมทั้งกฎหมายระดับรอง แนวปฏิบัติต่าง ๆ และการอบรมเผยแพร่ความรู้ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว และได้เสนอร่างดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาต่อไป และรายงาน ICCPR มีการนำเสนอและจัดส่งให้ UN เรียบร้อยแล้ว สำหรับรายงาน UPR เป็นกรอบกว้างและมีหลายเรื่องที่จะต้องรายงาน และมีข้อจำกัดว่ารายงานจะต้องมีเนื้อหาไม่เกิน ๒๐ หน้า จึงต้องคัดเลือกเฉพาะประเด็นสำคัญ และรายงานจะต้องเป็นสถานการณ์ปัจจุบัน

๑๐. รายงานที่ ๖๓๓ - ๖๕๒/๒๕๕๘ เรื่อง เสรีภาพในการชุมนุมที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพใน ชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สินสิทธิการเลือกตั้ง และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น กรณี เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระหว่างการชุมนุมทางการเมือง กรกฎาคม ๒๕๕๖ - พฤษภาคม ๒๕๕๗

๑๐.๑ ประเด็นคำร้อง

เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมทางการเมืองระหว่างเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖ - พฤษภาคม ๒๕๕๗ เป็นเหตุให้ประชาชนเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และทรัพย์สินเสียหาย ความ สูญเสียดังกล่าว ถือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครองไว้ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้รับ เรื่องร้องเรียนขอให้มีการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในเหตุการณ์ดังกล่าว จำนวน ๒๐ คำร้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงมาตรการตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมุ่งหวังให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน

๑๐.๒ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า การชุมนุมทางการเมืองของหลายกลุ่มโดยมี กปปส. เป็นกลุ่มใหญ่ มีกลุ่ม คปท. กลุ่ม กปท. เป็นกลุ่มที่ออกมาต่อต้านและขับไล่รัฐบาลจากสาเหตุการเสนอกฎหมายนิรโทษกรรม การปฏิเสศผลการตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ และการฉ้อโกงในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังปรากฏกลุ่มผู้ชุมนุมที่ออกมาปกป้องรัฐบาล เห็นด้วยกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อปกป้องประชาธิปไตย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามการชุมนุมทางการเมืองที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก ทำให้มีโอกาสจะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายมิติ อาทิ การละเมิดสิทธิสื่อ การละเมิดสิทธิการเลือกตั้ง การละเมิดสิทธิในทรัพย์สิน การละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกาย ทั้งต่อประชาชนทั่วไป ต่อผู้ชุมนุม ต่อเจ้าหน้าที่ที่รักษาความสงบเรียบร้อย ที่เห็นชัดเจน คือ การลอบทำร้ายผู้ชุมนุมโดยผู้ที่มีหน้าที่ยังไม่สามารถติดตามจับกุมผู้กระทำการละเมิดมาลงโทษได้ ทำให้สถานการณ์มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ มีเหตุการณ์ที่รุนแรงหลายเหตุการณ์ จนถึงขั้นการประกาศใช้กฎหมายพิเศษหลายฉบับ การประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการยึดอำนาจการปกครองประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะนโยบายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ เพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอันนำไปสู่ความแตกแยกทางสังคม แต่ยังคงปรากฏความขัดแย้งและความรุนแรงลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีกในเวลาต่อมา และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารประเทศ ดังนั้น การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น จึงไม่อาจดำเนินการได้โดยการแก้ไขเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะคราวที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นในทางตรงข้าม สมควรที่จะต้องมีการแก้ไขสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้ง อันจะนำไปสู่การขจัดปัญหาอย่างยั่งยืน ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเห็นสมควรเน้นย้ำข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(๑) คณะรัฐมนตรีควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบังคับใช้กฎหมายปกติสำหรับการบริหารจัดการการชุมนุมให้มีประสิทธิภาพเสียก่อน และสมควรต้องหลีกเลี่ยงการประกาศใช้กฎหมายพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการใช้กฎหมายพิเศษเหล่านี้ที่ต้องการดูแลรักษาประเทศชาติจากภัยร้ายแรงที่กระทบต่อความมั่นคง ไม่อาจนำไปใช้กับการชุมนุมทางการเมืองในลักษณะทั่วไปได้ เว้นแต่การชุมนุมนั้นได้แปรเปลี่ยนไปสู่สถานการณ์วิกฤติ หรือการจลาจลที่จะกระทบต่อความมั่นคง หรือก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ควรต้องมีการกำหนดกรอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน และมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนเกินสมควร

(๒) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทบทวนถึงแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ที่ต้องส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ นอกจากนี้ รัฐควรสร้างกลไก ให้มีหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการรับปัญหาและพิจารณาแก้ไขเบื้องต้น เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ปัญหาขยายตัวมากขึ้นจนต้องมีการชุมนุม

(๓) คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการเผยแพร่เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามรายงานฉบับนี้ มีข้อค้นพบที่เป็นปัญหาความขัดแย้งในเชิงโครงสร้างที่รุนแรงจากการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ที่ทั้งภาครัฐและภาคสังคมจะต้องร่วมกันหาทางออกโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชนตามแนวทางสันติวิธี หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักสันติธรรม ทั้งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ ในการแสวงหาทางออก ทุกฝ่ายต้องมีความจริงใจและร่วมมือกันบนพื้นฐานการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และเปิดใจกว้าง โดยลดการเอาชนะคะคานกันของพรรคของกลุ่ม ของครอบครัว ของบุคคล มาเป็นผลประโยชน์โดยรวม

(๔) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการสืบสวน สอบสวนหาข้อเท็จจริงและติดตามผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ชุมนุม หรือบุคคลใดก็ตาม มาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม ในเหตุการณ์ที่มีผู้เสียชีวิตและมีผู้ได้รับบาดเจ็บทุกเหตุการณ์

(๕) คณะรัฐมนตรีควรตระหนักและหาทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อันจะนำไปสู่การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างกว้างขวาง

(๖) คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการสร้างความเป็นธรรมในระยะการเปลี่ยนผ่านของสังคม โดยต้องทำความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏ และมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยยึดหลักกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนสร้างระบบในการชดเชย เยียวยาและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(๗) คณะรัฐมนตรีต้องไม่กระทำและละเลยการกระทำ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นการสกัดกั้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามสิทธิในกฎหมาย หรือเป็นการแทรกแซง หรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและสื่อมวลชน นอกจากนี้ รัฐบาลต้องดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างไม่ชักช้า โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนโดยรวมเป็นสำคัญ เพราะสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในวิกฤติการณ์ความรุนแรงนี้ เกิดลักษณะอนาธิปไตยของสื่อ กล่าวคือ มีทั้งสื่อเลือกข้าง สื่อทางการเมืองที่เน้นเนื้อหาในการปลุกกระดมมวลชนเกิดการยั่วยุ สร้างอารมณ์เกลียดชัง ก่อให้เกิดการแบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย นำไปสู่สถานการณ์การใช้ความรุนแรง การแสดงความคิดเห็นต่าง และสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนต้องเป็นสิ่งที่รัฐและสังคมให้การยอมรับ เพียงแต่จะต้องไม่ใช่สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน และเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นที่เกินขอบเขต

(๘) คณะรัฐมนตรีควรร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่จากวันเลือกตั้งทั่วไปเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๗ ว่าเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย

จะต้องร่วมกันดำเนินการ หากมีเหตุที่จะนำไปสู่ความเสียหายร้ายแรงแก่ประเทศชาติหรือประชาชน อันเนื่องมาจากการจัดการเลือกตั้งทั่วไปตามที่กำหนดไว้ใน พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ชอบที่จะต้องแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อให้พิจารณา ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะ ผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกายุบสภา ผู้แทนราษฎรที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปสำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดีตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

(๙) คณะรัฐมนตรีโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในฐานะเป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมายมี หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อมีการกระทำด้วยประการใด ๆ อันอาจมี ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่จะเข้าไปแทรกแซง การดำเนินการดังกล่าว เช่น การสลายการชุมนุม หรือการป้องกันระงับยับยั้งมิให้เกิดเหตุการณ์ความ รุนแรงขึ้นระหว่างกลุ่มมวลชนทั้งสองฝ่าย ซึ่งที่ผ่านมาปรากฏว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยังไม่สอดคล้องกับหลักสากลในเรื่องการสลายการชุมนุม หลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืน ตามประมวลหลักการประพจน์ปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และหลักการพื้นฐานในการใช้ กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย จึงเห็นควรให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำคู่มือการ ปฏิบัติการในการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม หรือการเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและระงับยับยั้ง มิให้เกิดความรุนแรงถึงขั้นปะทะกันของกลุ่มมวลชนฝ่ายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักสากล

๑๐.๓ ผลดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานผลการพิจารณาคำ ร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความ เหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวใน ภาพรวม

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ รับทราบสรุปผลการพิจารณา ดำเนินการ ตามรายงานฯ เรื่อง เสรีภาพในการชุมนุมที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและ ร่างกาย สิทธิในทรัพย์สินสิทธิการเลือกตั้ง และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น กรณีเหตุการณ์ความ รุนแรงที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมทางการเมือง กรกฎาคม ๒๕๕๖ - พฤษภาคม ๒๕๕๗ ของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ สรุปสาระสำคัญได้ว่า กระทรวง ยุติธรรมได้กำหนดกรอบการทำงานด้านการอำนวยความสะดวกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งเป็น หนึ่งใน Roadmap การทำงานของกระทรวงยุติธรรม และปัจจุบันประเทศไทยมีระบบเยียวยาและฟื้นฟู ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาด้านการเงินตามหลักมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับ ผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ โดยให้กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและเบิกจ่ายงบประมาณในการเยียวยา และ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจ่ายทุนการศึกษาแก่ผู้มีสิทธิได้รับ

การเยียวยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติแจ้งว่า ได้จัดทำแผนการดูแลการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่างๆ ให้เข้าใจสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของการชุมนุมสาธารณะนอกจากนี้ได้มีการจัดทำอนุบัญญัติขึ้นมารองรับพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น
